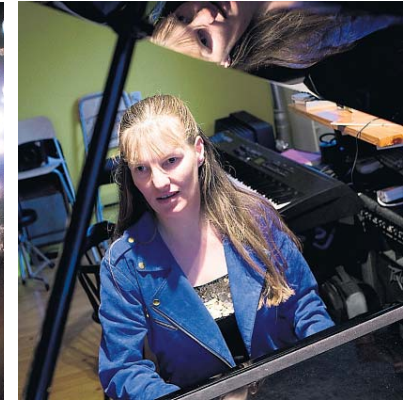

Barpianist Roel Tempelaar aan het werk in Huis de Beurs in Groningen. FOTO CORNÉ SPARIDANS

Bye, bye, barpianist

Pianiste Corinne Staal. FOTO: HOGE NOORDEN/JAAP SCHAAF

gewoondig toch als iets minder bijzonder beschouwd. En het is voor uitbaters gewoon te duur.

||||
'Mensen praten er zachtjes doorheen en dat is ook prima'

Eind jaren tachtig zat in Leeuwarden op het arbeidsbureau nog een speciaal contactpersoon voor musici. Veel bedrijven zochten een gelegenheidspianist. Als iemand 25 jaar in dienst was, kreeg die een eigen receptie. „Hetel soms kregen twee jubilarissen samen een receptie. Maar tegenwoordig zijn die feesten met een gevuld ei en een barpianist helemaal uitgegund. Iedereen bezuinigt. Dat merken wij, de muzikanten, meteen.“

Mensen hoeven zich beslist niet opgelaten te voelen als ze door de pianomuziek heen praten, zegt Staal, die wel eens tijdens de actieweken van een keukenzaak voor het winkelend publiek optrad. „Het is heerlijk om een paar uur in alle vrijheid te kunnen spelen. Je kunt je fantasie de vrije loop laten – eigenlijk zit je een beetje te studeren. Maar weet wel dat het echt werkt. Vier uur spelen is zwaar hoor. En ik wilde nooit iets dubbel spelen.“ Dat was haar eer te na. „En het publiek wordt er horendol van, als ze steeds hetzelfde horen. Nee, barpianist is echt een vak. Thuis zit ik echt niet drie uur klassiek te spelen.“

Het is allemaal een kwestie van afstemmen op de sfeer, vervolgt Staal. Van je bescheiden opstellen en er geen probleem mee hebben dat je anoniem bent. „Tijdens het eten speel je geen wilde muziek, en je mag wat ruiger en swingender gaan spelen naarmate de mensen zelf ook rumoeriger worden.“

Dat ze niet zo vaak meer wordt gevraagd, komt door de tijdsgeest, vermoedt Staal. Het is niet meer gebruikelijk; live muziek. „Vroeger zaten er hele orkesten in de kroeg, wist je dat? Maar uitbaters gaan daar tegenwoordig gewoon niet meer voor. Er is geen geld voor. En mensen hebben nu altijd, overal muziek aan. Live muziek is minder bijzonder.“

Maar Staal zit niet bij de pakken neer. Ze componeert, geeft les, treedt op en probeert nieuwe markten aan te boren. „Ik zit nu middenin de kerstquizzen – muzikale kerstquizzen. Die ga ik volgen, ik ga vooropen. De schoorsteen moet roken en het blijft leuk werk.“

Een barpianist die nog steeds volop actief is, is Roel Tempelaar. De promovendus theoretische natuurkunde staat met een been in de wetenschappelijke wereld, en met het

andere in de muzikale wereld. Hij is eens in de twee weken te horen in het Groninger café Huis de Beurs, maar treedt ook bij gelegenheid op in de noordelijke provincies. „Ik zocht in 2004, toen ik begon met studeren, een bijbaantje en vroeg of ik in De Beurs mocht spelen. „Laat maar eens wat horen“, zei de toenmalige eigenaar. Ik begon en alles ging gewoon door, de mensen praatte door, bestelden hun drankjes. En toen, na een poosje, zei de eigenaar verrast: „Hé, ben je daar nou nog? Toen zat ik al een hele tijd te spelen.“ Tempelaar heeft door de jaren heen veel geleerd. „Het is een fantastische leerschool, deze baan. Ik kon mijn vorm en geluid met vallen en opstaan ontwikkelen.“

„Als je alleen speelt, ben je overgeleverd aan de sfeer in een café. Je hebt grofweg gesteld droevige en vrolijke stukken die je kunt spelen. Soms is de kroeg aan iets opbeurends toe, soms aan iets kalms. Dat is een kwestie van aanvoelen.“

De stemming dicteren, dat lukt Tempelaar niet. „Het is toch echt meer een kwestie van deel uitmaken van en aansluiten bij de sfeer die er al is. De barpianist moet accepteren dat hij in dienst staat van het geheel.“ Wanneer hij goed speelt, ziet hij dat meteen terug in de foaien. „Dat is een vorm van erkenning.“

Enige macht heb je toch wel, als barpianist, denkt Tempelaar. „Als daar iemand voor je neus piano zit te spelen, moet iedereen daar wat mee. Het vraagt iets van mensen.“ ’s Zomers zet Tempelaar de piano wel eens op straat, dan vormt ineens de hele Vismarkt het publiek. Iedereen denkt dat-ie er wat over te zeggen heeft, of er iets van moet vinden. Het is in zekere zin confronterend. En heel af en toe zit iedereen ineens adeloos naar je te luisteren. Die momenten koester ik.“

Het is een zeldzaamheid geworden: een pianist in een bar of restaurant. Muziek, midden in het leven. Maar helaas, cd's en dj's hebben het live werk overgenomen.

KIRSTEN VAN SANTEN

De dagen tussen kerst en oud en nieuw waren hoogtijden voor de pianomannen en -vrouwen van weleer. Volgeboekt op familiediners, in restaurants, kroegen, bij recepties en borrels. Dat was dik verdienen, weet barpianiste Corinne Staal nog. Topdrukke. Nu heeft ze om deze tijd van het jaar vrij. Geen boekingen. Het beroep van barpianist is nage-

noeg verdwenen – je ziet het niet veel meer. Soms, vertelt Staal, is er nog wel eens een gelegenheid die je boekt. Vooral jonge mensen weten dan niet wat ze zien. „Hé! Daar zit echt iemand te spelen!“ Er wordt eerst een beetje lacherig om gedaan, maar meestal kan iedereen het enorm waarderen. „Muziek doet iets met mensen.“

In hotel Lania in Oldeberkoop zit iedere eerste zondag van de maand zo'n live pianist, Lex Lobstein. De ge-

pensioneerde dierenarts is autodidact en speelt in het hotel „vanuit hobbymatige overwegingen“. Hij improviseert rond lunchtijd jazz en bluesy deuntjes. „Het is bedoeld als verstrooiing. Niet om stil naar te luisteren. Mensen praten er zachtjes doorheen en dat is ook prima. Ik ga zitten en begin. In feite doe ik maar wat.“

Dat improviseren is een belangrijke kwaliteit die een barpianist moet hebben, weet Staal. Je hebt natuur-

||||

'Als je alleen speelt, ben je overgeleverd aan de sfeer in een café'

lijk je repertoire (‘The girl from Ipanema’ en ‘Autum leaves’ bijvoorbeeld), maar soms vraagt een situatie om spontane acties. Ze heeft nooit de specifieke ambitie gehad om achtergrondmuziek te gaan spelen. „Ik was jong en ambitieus – ik wilde hoe dan ook pianospelend mijn geld verdienen.“ En dat lukte, op feesten en partijen.

„Het is ontzettend leuk om de sfeer aan te voelen. Je voelt wat aanslaat, en wat niet. Je probeert men-

sen hun aandacht af te troggelen en het komt af en toe voor dat je ineens zeker weet: hé, ik ben nu geen behang meer. Dan beginnen er mensen mee te neurien of mee te fluiten.“

Zeker in de jaren tachtig en negentig konden pianisten een goede boterham verdienen met het optreden in horecagelegenheden en bij bedrijven, op borrels en recepties. Staal: „Het was vroeger echt een tractatie als er live muziek was. Het wordt te